

International Journal of Languages' Education and Teaching

ISSN: 2198 - 4999, Doi Number: 10.18298/ijlet.617

Year 4, Issue 2, August 2016, p. 276-289

THE IMPORTANCE OF ANATOLIAN STORIES IN ENHANCING CHILD'S VOCABULARY KNOWLEDGE

Nilüfer İNCEMAN AKGÜN¹

ABSTRACT

Tales are quietly important folk narrations in terms of reflecting the culture of the geography where they arise. They are indispensable for oral tradition in terms of being didactic, their themes, language and expression. Tales also improve the ability of thinking, hearing, feeling, and imagining. The journey of the characters in the tales attract the attention of everyone and the way the characters struggle with the obstacles encourage the audiences / reader at all times. Tales are crucial for all ages but they are mostly important for children since the imagination of children is more sophisticated and limitless. It is easier for children to be impressed by the tales they heard. They take beautiful princesses and heroes as an example and they get more imaginative to find solutions to their problems just like in the tales. Besides all of the advantages, tales contribute to the child's language acquisition by the wide range of vocabulary that they include. Children comprehend the society's culture and value by means of their mother tongue. All of the words, tongue twisters, idioms, reduplications, public conversations and traditional, enrich the vocabulary knowledge. Taking support form tales in comprehending all areas in language learning, from phonology to morphology or from syntax to semantics, will make it fun to learn the language. Children learn the language in the family at first and continue learning at school formally. It should not be forgotten the importance of vocabulary knowledge in getting to know the world and the interaction between the people. Vocabulary is again very important for people to express themselves and understand the people. In this study, it is emphasized vocabulary knowledge and making use of tales in language acquisition and Anatolian Tales' contribution to enhancing vocabulary. Five Anatolian tales that were chosen randomly were examined within the context of the research. The study was evaluated by doing text analysis based screening method. The data were analyzed under the headings of basic corevocabulary, idioms and handiadyoins. The relation between language acquisition and tales are evaluated by giving examples. The richness and diversity of corevocabulary in the examined texts reveal that the Anatolian tales have a great contribution to child's language development and corevocabulary.

Key Words: Anatolian tales, vocabulary knowledge, child, language acquisition, teaching vocabulary.

ÇOCUĞUN SÖZCÜK DAĞARCIĞINI GELİŞTİRMEDE ANADOLU MASALLARININ YERİ

ÖZET

Masallar, ortaya çıktığı coğrafyanın kültürünü yansıtmaları açısından son derece önemli anonim halk anlatılarıdır. Konuları, dil ve anlatımı, didaktik olma özelliği bakımından sözlü geleneğin vazgeçemediği değerlerdir. Masallar; bireyin düşünme, duyma, inanma, hissetme ve düş kurma becerilerini geliştirmektedir. Masal kahramanlarının yolculuğu, herkesin ilgisini çekmiş ve kahramanların yollarına çıkan engellerle mücadele etme biçimi dinleyiciyi / okuyucuyu her zaman yüreklendirmiştir. Masallar, her yaş için önem arz etmektedir ancak en çok çocuklar üzerinde etkilidir çünkü çocukların hayal gücü, büyüklere oranla daha gelişmiş ve daha sınırsızdır. Çocuklar dinledikleri masalların etkisinde daha kolay kalmakta; masallardaki güzel prenseslerle ya da yiğit kahramanlarla kendilerini özdeşleştirmekte ve karşılaştığı sorunlar için tıpkı masallardakine benzer mucizeler arayarak yaratıcılığını geliştirmektedir. Bunun yanı sıra masallar, sahip olduğu söz varlığı açısından da çocuğun dil gelişimine katkı sağlamaktadır. Çocuk yaşadığı toplumun kültürünü, değerlerini edindiği anadil sayesinde kavrar. Masallardaki sözcükler, tekerlemeler, deyimler, ikilemeler, halk söyleyişleri, yöresel deyişler... sözcük dağarcığını zenginleştirmektedir. Dilin ses bilgisinden biçim bilgisine, söz diziminden anlam bilgisine bütün alanlardaki yapısal özelliklerini kavramada masallardan destek almak, dil öğretimini eğlenerek öğrenme biçimine

¹ Okutman, Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü, Türk Dili Bölümü.

sokacaktır. Çocuğun ailesinde öğrenmeye başlayıp okulda formal olarak aldığı eğitimle geliştirdiği dil ediminde masallardan yararlanmak, bir yandan da düşünce eğitimini besleyeceğinden düşünen beyinlerin yetiştirilmesi açısından anlamlıdır. Bireyin kendini anlatma ve karşısındakini anlama becerisinde sahip olduğu sözcük varlığı büyük öneme sahiptir. Bu çalışmada çocuk için sözcük dağarcığının, dil öğretiminde masallardan yararlanmanın önemi vurgulanmakta ve Anadolu Masallarının dağarcığın geliştirilmesine olan katkıları üzerinde durulmaktadır. Araştırma kapsamında rastgele seçilen 5 Anadolu masalı incelenmiştir. Çalışma, tarama yöntemine dayalı metin incelemesi yapılarak değerlendirilmiştir. Veriler, temel söz varlığı, deyimler ve ikilemeler başlıkları altında analiz edilmiştir. Dil edinimi ile masallar arasındaki ilişki örnekler verilerek değerlendirilmektedir. İncelenen metinlerdeki söz varlığının zenginliği ve çeşitliliği, Anadolu masallarının çocuğun dil gelişimine ve söz varlığına büyük katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu masalları, sözcük dağarcığı, çocuk, dil edinimi, sözcük öğretimi.

1. Giriş

Ana dili, bireyin önce annesinden ve yakın aile çevresinden, sonra da ilişkide bulunduğu diğer çevrelerden edindiği dile denmektedir. (Aksan 2003: 81) Ana dili nitelikli kullanabilme, bireyin içinde yaşadığı toplumla güçlü bağlar oluşturmasında ve özgüvenini geliştirmesinde önemli rol üstlenmektedir. Dilin kusursuz kullanımı için, dört temel dil becerisi olan “okuma, dinleme, konuşma ve yazma” etkinliklerinin geliştirilmesi gerekir.

Okuma ve yazma becerisinin gelişmesi, desteklenmiş bir dinleme ve konuşma becerisiyle mümkün olmaktadır. Bunların birbirinden ayrı düşünülmemeyeceğinin farkına varmış ebeveynler ve öğretmenler, sorumlu davranmakta ve bunları geliştirebilmek adına hazırlanmış pek çok materyalden ve edebi ürünlerden destek almaktadır. Çocukla tekerlemeli oyunlar oynamak, ona resimli öykü kitapları okumak, ninni söylemek, masal anlatmak çocuğun dil edinimine büyük katkı sağlayacaktır. Masalların bu geniş yelpaze içinde yeri başkadır.

Pertev Naili Boratav, “Bir masal, dili ile –masalcının dili ile- Türk, Fransız, Arap... masalıdır. Çocuğa ana dilinin, bir işçi elindeki alet gibi, nasıl kullanıldığını ilk öğreten, ona bu dilin türlü hünerlerini; kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren, kişiye kendi dilini konuşmayanlardan uzaklaştırıcı, onu konuşanlara yakınlaştırıcı duyguyu –ninnilerin, tekerlemelerin, türkülerin yanı başında ama herhalde onlardan daha geniş ölçüde-ilk aşılardan masalıdır.” (Boratav 2009: 17) sözleriyle masalın dil edimindeki yerine, ilk kaynak olma özelliği taşıyışına dikkat çeker. Bu bakış açısından hareketle hazırlanan bildiride önce masal kavramı üzerinde durulacak, ardından Anadolu masallarından seçilecek örnekler üzerinden yola çıkılarak çocuğun sözcük dağarcığının gelişmesinde bunların yeri ve önemi belirlenmeye çalışılacaktır.

2. Masal

Boratav “Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamen hayal ürünü, gerçekte ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı.” (Boratav 1988: 75) diye tanımlamaktadır masalı. Oğuzkan da gerçeküstü kişilere, olaylara, serüvenlere yer verilen ve ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa aktarılacak geçen hayal ürünü hikâyeler olarak görmektedir (Oğuzkan 1987: 72).

Masallar insanlığın en eski edebi türleri arasında yer alan oral anlatılardır. Sözlü dönemde kulaktan kulağa, kuşaktan kuşağa aktarılırken, yazılı dönemle birlikte kalıcılık kazanırlar. Masalcılar tarafından ağızdan ağza aktarılan masallara anlatıcı; kendi toplumunun dilini, ağız özelliklerini, değer yargılarını, kültürünü, sosyal yaşamını ekler; kimi söylenemeyen şeylerin yerine hayali öğelerden destek alır, yasaklı unsurları olağanüstü kişilere atfetmek durumunda kalır. Bu nedenle masallar, yaşanmış yahut yaşanması mümkün olan olayların anlatılmasının yanı sıra olağanüstülüklerin simge diliyle anlatıldığı bir tür olarak değerlendirilmeye başlanır.

Halit Karatay, masalların toplumsal yaşama yön verişini “Anonim halk edebiyatı ürünleri arasında yer alan ve halkın ortak duygularını, düşüncelerini, ahlak anlayışını, yaşam biçimini, geleneklerini, dilini yansıtan masallar; eğlenme, değerlere destek verme, kültürü gelecek kuşaklara aktarma, toplumsal baskılardan kaçıp kurtulmak için bir mekanizma görevi üstlenmiştir.” (Karatay 2007: 468) sözleriyle ortaya koyar. Hemen hemen tüm masalların sonunda iyilerin kazanması, kötülerin cezalandırılması okuyana / dinleyene cesaret vermektedir. Bu nedenle masallar, okuyucusunu / dinleyicisini maceraya atılması için yüreklendiren didaktik anlatılardır.

Masallarda yer, zaman ve kişi belirsizdir. Yer, “memleketin birinde, uzak köylerden birinde, bir sarayda...”; zaman, “Eski zamanın birinde, bundan yıllar yıllar önce, bir zamanlar...” gibi sözlerle aktarılmaktadır. Kişiyse, anlatımı kolaylaştırabilmek adına “Padişah, prenses, kral, cadı, cüce, Keloğlan...” gibi sıfatlarla karşılanmakta ancak bunların kim olduğu net olarak bilinmemektedir.

2.1. Masal Türleri

Boratav masalları; hayvan masalları, asıl masallar (olağanüstü masallar, gerçekçi masallar), güldürücü fıkralar ve zincirleme masallar olarak sınıflandırmaktadır. Hayvan masallarının kahramanları hayvanlardır. Asıl masallar en yaygın olan türdür, bunda kahramanlar cinler, periler, devler (olağanüstü masallarda); padişah, padişahın kızı, Keloğlan, Keloğlan’ın annesi (gerçekçi masallarda) olarak karşımıza çıkar. Güldürücü fıkralar denildiğindeyse akla Nasreddin Hoca, Bekri Mustafa, İncili Çavuş gibi isimler gelir ve bunlar, okuyanı / dinleyeni eğlendirirken ders vermeyi amaçlayan ustalardır. Zincirleme masallar, eğlendirmek, şaşırtmak amacıyla söylenir ve olayların birbiri ardına sıralanmasını anlatır (Boratav 1988: 78).

Boratav’ın sınıflandırdığı halk masallarının yanı sıra bir de hayal gücünde sınır tanımayan sanat masalları vardır. Bunlar, geleneksel üslubu korumak isteyen kimi yazar ve şairlerin, masalı kalıcı hale getirmek amacıyla derleyerek kitaplaştırdığı ya da masal geleneğinden esinlenip hayal güçlerine dayalı olarak ortaya koydukları örnekleri içermektedir (Nas 2004: 190). Andersen, Eflatun Cem Güney, Aziz Nesin, Nazım Hikmet, Yücel Feyzioglu gibi isimler bu türde örnekler vermiştir.

3. Çocuk ve Masal

"Diğer edebiyat türlerinden farklı olarak masallar, içerdikleri zengin anlam düzeyleri sayesinde, çocuğu kendi kişiliğini keşfetmeye yönlendirirler; karakterlerinin gelişmesi için ne tür deneyimlerin gerekli olduğunu belirtirler." Bruno Bettelheim

Bruno Bettelheim gibi Andre Maurois de masalların çocuğu yaşama hazırlayan anlatılar olduğu üzerine çalışmış ve çocukların, olağanüstü olayları anlatan masallara ihtiyaç duyduklarını, onlara masal verilirse bile bunu zaten yaratacaklarını dile getirmiştir. Maurois, bu ifadeyle masalla çocuğun, ayrılmaz bir ikili olduklarını belirtmektedir (Oğuzkan 2013: 24). Masallar çocuğa, çabalamanın önemini vurgulamakta, başarmak için emek harcamak gerektiğini anlatmakta ve onu içinde yaşadığı toplumun kültürüne hazırlamaktadır.

Masalların çocuk için zarar verici olduğunu düşünenler de vardır. Özellikle olağanüstü anlatılarda yer alan cinlerin, perilerin, devlerin, cadıların olumsuz etki oluşturacağı kanısı, kimi eğitimciler arasında yaygın olan bir görüştür. Böyle düşünmeyen uzmanlarsa bu duruma açıklık getirmiş ve masalları çocuğu gerçek dünyaya hazırlayan bir köprü olarak değerlendirmiştir. Onlara göre, yaşamın içinde iyiler ve kötüler yan yana olduğuna göre çocuk bunlarla baş edebilme gücünü masallardan öğrenir (Güleç, Geçgel 2012: 47).

Prof Dr. İnci Enginün, çocuklara masal okunması ya da anlatılması konusundaki olumsuz görüşlere katılmadığını belirtmiştir. Ona göre çocuk, hayalini masallar aracılığıyla geliştirecektir ve bir gün gelecek bu hayaller gerçek olacaktır. (masallardaki uçan halılar, süpürgeler bugün uçak olarak karşımıza çıkmaktadır.) Enginün, asıl tehlikeyi masalın gerçek gibi yansıtılıp çocuğun hurafe ve batıllara yönlendirilmesinde görmektedir (Enginün 1985: 188). Bu noktada yetişkine büyük görev düşer. Ebeveyn ya da öğretmen, çocuk için uygun olanları seçmeye çalışmalıdır. Çocukta büyük yaralar açacak, onu olmayan şeylere inandıracak; korkutucu, şiddet içerikli, otoriter tutum taşıyan masallardan uzak durulmalıdır. Bunlara dikkat edildiğinde masallar; çocuğu eğlendirecek, cesaretlendirecek, onun düş gücünü geliştirecek, dil kullanımına katkı sağlayacak, onu yaşama hazırlayacak ve güzel erdemler edinmesine yardımcı olacaktır. Aksi halde Cemal Süreya'nın da bir dizesinde belirttiği gibi *masal dinlememiş çocuklar büyüyünce kedi resmini bile cetvelle çizecektir.*

3.1. Masalların Çocuğun Dil Edinimine Katkısı

Gelişen teknolojiyle birlikte çocuklar, Türkçeyi ne yazık ki televizyondan ve internetten öğrenmeye çalışmaktadır. Televizyon programlarının pek çoğunda sıklıkla karşılaşılan yabancı sözcüklerle yüklü konuşma dili, söyleyiş bozuklukları, argo vb. kusurlar, dil edinimi ve öğretimini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuk, bunlardan duyduğu dil birimi biçimlerini hafızasına alır ve böylece bozuk yapılarla bezenmiş, özensiz dil kullanımına sahip olarak mevcut kirliliğin bir parçası olur. Çocuğun dilinde karşımıza çıkan "okey, kanka, gusel, tşk, çüş, babişko..." gibi sözcükler bunun en güzel kanıtıdır.

Dil ait olduğu toplumun kültüründen izler taşınmalıdır. Ancak televizyon ya da internet aracılığıyla ortaya koyulan ürünlere baktığımızda bunların büyük çoğunluğunun bizim kültürümüzü yansıtmadığı ortadadır. Bu durum bize Türkçenin ne yazık ki kirli, çürümüş bir sahada öğretildiğini göstermektedir.

Türkçeyi çocuğa, temiz ve doğru bir biçimde öğretebilmek için nitelikli edebiyat ürünlerine başvurmak gerekmektedir. Çocuk, bu ürünler sayesinde hem eğlenecek hem öğrenecek hem de anadilinin kıvraklığını, zenginliğini, güzelliğini keşfedecektir. Mert, " 'Metin' olma özelliğini taşıyan yazılar, oluşturuldukları dilin kullanımına ilişkin önemli kaynaklardır. Anadili eğitimi ve öğretimi sürecinde kullanılacak yapıtların metinsellik niteliklerine özen gösterilmelidir. Çocuk yaştaki okuru doğru seçilmiş 'metin' örnekleri ile tanıştırma, anadili eğitimi ve öğretimi sürecinde önemlidir." (Mert 2012: 3) derken ana dili öğretim sürecinde, edebi ürünlere başvurmanın önemini dile getirmiştir.

Yapılan çalışmalar; edebi türler içinde masalların, zengin söz varlığına sahip olduğunu göstermektedir. Yavuz'un "İkilemeleri, pekiştirme sıfatlarını, sürerlik ve yaklaşma fillerini, yansıma sözcükleri, deyimleri, atasözlerini, duaları, kargışları (beddua) ve birbirinden güzel, renkli, inceliklerle yüklü halk dili söylemlerini anlatım biçimlerinde barındıran masallar, bireye yalnızca dilinin tadını vermekle kalmaz, sanatçıların, yazarların gelecekte o dili değiştirip edebi- sanatsal ürünler vermelerine de katkıda bulunur." (Yavuz 2002: 440) sözleri bunu doğrulamaktadır. Yavuz'un da belirttiği gibi anadilinin kıvraklığını ve zenginliğini ikilemeler, deyimler, atasözleri, uyaklar ve benzetmelerle donatılmış olan masal türünden başka hangi tür daha iyi sergileyebilir ki?

Baş da masal türünü, söz varlığı ögesi bakımından en verimli tür olarak görmektedir (Baş 2006: 199). Masal, yüzyılların hatta bin yılların içinden süzüle süzüle bugüne gelmeyi becerebildiği için oldukça köklü ve damıtılmış bir birikimdir. Fatma Yücel'in de belirttiği gibi "Masallar, Türkçenin zengin anlatım geleneğini çocuklara kazandıracak bir araç olarak değerlendirilmelidir." (Yücel 2005: 111).

Heyecanı sürekli dorukta tutan masallar çocukta dinleme, anlama ve konuşma gibi dil becerilerinin de gelişmesini sağlamaktadır. Dinleyen, dinlediğini anlayan çocuğun hayal dünyasında kavramlar canlanacak; bunlar soyut ifade olmaktan kurtulup somut biçime dönüşecektir. Somutlaşan ifadeler kalıcı hale gelecek, böylece çocuğun sözcük dağarcığı genişleyecektir.

Ayhan ve Arslan'ın yabancılara Türkçe öğretme konusunda yapmış olduğu bir çalışma bunu doğrulamaktadır. Bu araştırmaya göre masalların, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerinin gelişiminde etkili olduğu; bunların yanı sıra sözcük, deyim, atasözü ve ikilemelerin öğretimi konusunda da büyük katkı sağladığı ortaya konmuştur (Ayhan, Arslan 2014: 556). Yabancıya, Türkçe öğretiminde etkin rol üstlenen masalların, çocuğa anadil öğretiminde de baskın olacağı bir gerçektir.

Masallar, bilindiği üzere tekerlemeyle başlar. Tekerlemeler, dinleyiciyi olağanüstü bir anlatıya başlanacağı konusunda hazırlayan bölümlerdir ve birtakım söz oyunlarını, ses tekrarlarını içermektedir. Bunlarda, düzyazının kolaylıklarından yararlanıldığı gibi şiirin kıvraklığından ve söz

cambazlıklarından da yararlanılmaktadır. Bu oyunlar ve cambazlıklar, çocuğun ilgisini çekmektedir.

Unutmamak gerekir ki birey dünyayı sözcüklerle tanır. Söz varlığının güçlü olması, bireyin dış dünyayı anlama ve anlamlandırması adına son derece önemlidir. Budak; sözcük ve kavram zenginliğinin düşünme sürecinde akılcılığa ve düşünce zenginliğine işaret ettiğini, belirtmektedir (Budak 2000: 92). Bu nedenle bireyin düşünme yetisini kuvvetlendirebilmek için ana dili eğitime verilen önem desteklenmeli ve söz varlığının genişletilmesi için çaba gösterilmelidir.

3.2. Masallar ve Sözcük Dağarcığının Gelişimine Katkısı

“Söz varlığı, kelime hazinesi, kelime serveti” gibi kavramlarla karşıladığımız “sözcük dağarcığı”, Türkçe Sözlük'te, bir dilin bütün kelimeleri olarak sınırlandırılmakta ve söz varlığıyla sözcük dağarcığı kavramları anlamdaş kabul edilmektedir (TDK Türkçe Sözlük 2014: 52). Korkmaz, bunu bir kişinin ya da topluluğun söz dağarcığında yer alan tüm sözcükler olarak tanımlar (Korkmaz 1992: 82). Berke Vardar da sözcük dağarcığı kavramını, “Bir bireyin kullandığı ya da bir bütüncede yer alan sözcüklerin tümü” (Vardar 1980: 134) biçiminde değerlendirmektedir. Aksan'sa sözcük dağarcığıyla temel sözcükleri; söz varlığıyla yabancı sözcükleri, ikilemeleri, argo sözcükleri, deyimleri ifade eder ve bu kavramların aynı şey olmadığını dile getirir. Bu tartışmalar, dilbilimciler arasında sürmektedir.

Sözcük dağarcığı denince oldukça geniş bir yelpazeden söz edilir. Bu yelpazenin içinde temel sözcüklerin yanı sıra dildeki kalıplaşmış sözler, deyimler, ikilemeler ve yöresel deyişler de yer almaktadır çünkü bir sözcüğün hangi anlama geldiği, içinde geçtiği metinden, öbekten ya da cümleden anlaşılmaktadır. Öğretilecek sözcükler, kullanıldığı bağlam içinde verilmelidir (Özbay ve Melanlıoğlu 2008: 37). Tek başına sözcük öğretmek, edinilen sözcüğün zevkine varmayı engelleyecektir. Çocuğun dil zevkine ulaşabilmesi için sözcük dağarcığının güçlendirilmesi gerekmektedir. Ancak yapılan araştırmalar Türkiye'de, çocuğa sözcük öğretmek için kullanılan ders araç ve gereçlerinin diğer ülkelere oranla düşük olduğunu göstermektedir (Akdoğan 1999: 254). Bunu geliştirmek için metinlerden yararlanmalı, daha önce de belirttiğimiz gibi masallar özellikle önemsenmelidir.

Biz de Anadolu masallarının söz varlığını ve çocuğa olan katkılarını çalışmamızda belirlemeye çalışacağız. Türk kültürü denince bunu oluşturan kaynakların içerisinde halk edebiyatının ilk sırada yer aldığını belirten, yaklaşık 2000 masalı derlemiş olan Pertev Naili Boratav'ın kaleme aldığı “Az Gittik Uz Gittik” ve “Zaman Zaman İçinde” adlı kitaplarından rastgele seçtiğimiz “Bacı Bacı Can Bacı, Ayı ile Tilki, Ayağına Diken Batan Karga, Tık Sopam, Menekşe Yaprağından İncinen Kızım” adlı masalları bizim uygulamaya alanımızı oluşturacaktır.

Çalışmada, sözcük taramasıyla elde edilen bilgilerden yola çıkılarak öneri sunmayı amaçladığımız için tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Anadolu masallarından rastgele seçilen 5 masal incelenmiş ve masallardaki sözcükler, söz varlığı türlerine göre sınıflandırılmıştır. Yapılan sınıflandırma sonucunda, temel söz varlığı öğelerinin, deyimlerin ve ikilemelerin ağırlıklı olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

3.2.1. Temel Söz Varlığı

Temel söz varlığı kavramıyla bir milletin yüzyıllardır devam eden ortak yaşantısıyla meydana getirdiği; geçmişten bugüne, bugünden de geleceğe aktarılması gereken sözcüklerin tümü kastedilmektedir. Bu sözcükler, temel hayatın vazgeçilmezlerindedir. Bunlar; organ adları, yiyecek içecek adları, tarım araçları, basit eylemler, insana yakın olan hayvanlarla ilgili adlar, akrabalık adları ve sayı gösteren sözcüklerdir (Özbay ve Melanlıoğlu 2008: 33).

Temel söz varlığı içindeki sözcüklerin, dilin en az değişen öğeleri olduğu, bin yılda bu varlığın ancak %19'unun değiştiği, kalanının varlık göstermeye devam ettiği görülmektedir (Aksan 2003: 17-18). Bu nedenle bin yıllar öncesinden günümüze gelen masallardaki sözcüklerin büyük bir çoğunluğu bugün de yaşamını sürdürmektedir. Bu sözcükler; yaşamı, iletişimi kolaylaştırır ve bireyi yaşama hazırlar. Sözcük öğretimi yalnızca sözlük ezberlemekle değil öğretimin kalıcı olabilmesi için sözcüklerin düşüncelerle ilişkilendirilmesiyle yapılmalıdır.

Masalların temel söz varlığı içinde yöresel söyleyişler de dikkati çekmektedir. Yöresel söyleyiş, ölçünlü dile girmemiş belirli bir bölge ve yöreye sıkışıp kalmış, o bölge ve yörede kullanılan sözcüklerdir.

3.2.2. Deyimler

Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan deyimler, söz varlığımız için son derece önemlidir. TDK'nin veri tabanında; 2.396 atasözünün, 11.209 deyim yer aldığı atasözleri ve deyimler sözlüğü bulunmaktadır. Atasözleri ve deyimler uzun yaşantılar sonucunda oluşmuş, genelleme özelliğine sahip derin ve anlamlı sözlerdir (Batur 2011: 577). Aksoy, deyimleri "*Çekici bir anlatım kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük toplulukları*" (Aksoy 2010: 49), Hengirmen de "*Genellikle gerçek anlamının dışında kullanılan, anlatımı daha güzel ve etkili yapan, toplum tarafından ortak olarak benimsenen kalıplaşmış söz.*" (Hengirmen 1999: 116) biçiminde tanımlamaktadır. Dildeki sözcüklerin ustaca kullanılmasıyla elde edilen deyimler, dilin zenginlik ve güzelliğine katkı sağlamaktadır. Bunlar, sözcüklerin gerçek anlamı dışında mecaz anlamda da kullanıldığı bilgisini ustaca sunmaktadır. Deyimler incelendiğinde milletin yaşam biçimi, dünya görüşü, tarihi, sanatı ve ahlak anlayışı hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür. Masallarda, deyimler sıkça kullanılan söz varlığı öğelerindedir.

3.2.3. İkilemeler

“Aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki veya daha çok kelimenin bir tek kelime gibi anlam göstermek üzere yan yana gelmesidir.” (Korkmaz 1992: 82-83). Bunlara tekrar öbeği de denmektedir. Berke Vardar, anlama güç katmak amacıyla bir birimi yineleme, aralarında benzerlik bulunan birimleri art arda kullanma olarak tanımlamaktadır (Vardar 1980: 93). İkilemeler anlatımı pekiştirmekte, anlatıma güç kazandırmaktadır. Türkçe, tekrar öbekleri kullanımı konusunda da son derece zengindir. Bunu Anadolu masallarında da görmek mümkündür. Çocuğun tekrarlarla öğrendiği ve uyaklı ifadeleri önemsendiği gerçeğini göz önünde bulundurduğumuzda ikilemeler, çocuğun dil becerisini geliştirmek için kilit noktasıdır.

4. Örnek Masallar ve Sözcük Dağarcığı Bakımından Değerlendirilmesi

4.1. Bacı Bacı Can Bacı

“Bacı Bacı Can Bacı” (Boratav 2009: 103) masalında akrabalık bildiren sözcüklerin çokluğu dikkat çekmektedir. “Kız, oğul, anne, baba, kardeş, abla, nine, üvey anne, bacı, çocuk” gibi temel söz varlığına ait verilerle bir yandan ait olduğu toplumun akrabalık bağlarına verdiği değeri algılayacak, kültürüne ilişkin bir bilgiye ulaşacak; diğer yandan dil ediniminde bu kavramları yerine oturtacaktır. “Bacı, kız kardeş ve abla”nın aynı kişi için kullanılışı, anlamdaş sözcüklerle ilgili farkındalık yaratacaktır.

Masalda “geyik, at, yılan, balık, katır, ceylan” gibi hayvan adları; “susamak, sulamak, yemek, içmek, şaşırmak, gezmek, gelmek, gitmek, ürkmek, vb.” basit eylemler; “gündüz, gece, sabah, akşam, ihtiyarlık, önce, sonra” gibi zaman ifadeleri; “kırk, kırk bir, bir, iki” gibi sayı sözcükleri, “un, ekmek, hamur, su, aş” gibi yeme içmeyle ilgili sözcükler; “fırça, tarak, sabun, balta, sac, sacayağı, nalın, gümüş futa, esvap” gibi araç isimleri; “gırtlak, kol, alın, kucak, karın,” gibi organ adları bulunmaktadır. Temel söz varlığı içinde değerlendirilen bu veriler aracılığıyla çocuk, günlük yaşamı için önemli olan pek çok sözcüğü edinir. “Eziyet etmek, haber vermek, yol almak, peyda olmak, Beyoğlu, kavak ağacı, kocakarı, sacayağı, kakalayivermek, aş yermek” birleşik sözcükleri, masalın söz varlığını çeşitlendirir. “Şitime” (örülmüş gibi, sık), “eğleşmek” (yerleşmek, oturmak), “futa” (peştamal), “aş yermek” (aş ermek) yöresel ifadeleriyle masalın dilini renklendirir. Bununla beraber aynı kavram alanına giren sözcükler bir arada verilmiştir. Bunlar; “fırça, tarak, sabun”; “pınar, su, susamak, sulamak”; “kavak ağacı, balta”; “un, hamur, ekmek, sac, sacayağı, pişirmek”; “peştamal, nalın, gümüş futa, yıkanmak, suya girmek, göl”; “balıkçı, balık, göl, ağ, balık tutmak” “kasap, bilemek, bıçak” gibi sözcüklerdir. Aynı sözlük alanına giren kavramların, anlam bağı kurduğunu göz önünde bulundurursak metnin bütününe anlama konusunda bu birlikteliğin önemini daha net kavrayabiliriz (Üstünova 2000: 141-142).

“Bacı Bacı Can Bacı” masalında, “başının etini yemek, yolunu beklemek, ayın on dördü, muradına ermek” deyimleri yer almaktadır. Bunlar, masalın izleğiyle ilgili olarak kullanılmakta, bu sayede çocuk, deyim kullanım alanı içinde öğrenmektedir. “Başının etini yemek” deyiminin bezdirmek, bıktırmak anlamına geldiği metinden çıkarılır. “Ayın on dördü”, Anadolu masallarının pek çoğunda güzellik ifadesi olarak yer alır. Bu masalda da masalın kahramanı olan kızın güzelliğini belirtmek için

kullanılmıştır. “Muradına ermek” deyiimi de sonu evlilikle biten Anadolu masallarında sıkça karşımıza çıkar. Burada aynı sözcüğün tekrarı olarak “kardeş kardeş, bacı bacı”, zıt sözcüklerin tekrarı olarak “içer içmez, kırk gün kırk gece”, yakın anlamlı sözcük tekrarı olarak “kara kuru, düğün dernek, ak pak”, ekli tekrar olarak da “günden güne” öbekleri yer almakta; her tür ikilemeye rastlanmaktadır.

4.2. Ayı ile Tilki

Bir hayvan masalı olan “Ayı ile Tilki”de (Boratav 2014: 35) üzerinde durulmaya çalışılan konu, tilkinin kurnazlığıdır. Masalın temel söz varlığına baktığımızda; “yemek, gitmek, varmak, doymak, bakmak, yakalamak, bölüşmek, gülmek, kurtarmak, seyretmek, aldatmak...” gibi çocuğun günlük yaşamda gereksinim duyacağı basit eylemlerin yoğun olduğu görülmektedir. “Ayı, tilki, köpek” gibi hayvan adları; “burun, karın, baş, el, kelle, incik” gibi organ adları; “buğday, soğan, üzüm” gibi yiyecek adları; “bir, iki” gibi sayı adları yer almaktadır. “Arkadaş olmak, tuzak kurmak, seyretmek, güç bela, yardım etmek, farkına varmak” gibi birleşik sözcükler, masalın söz varlığını zenginleştirmektedir. Aynı kavram alanına giren sözcüklerin de bir arada kullanıldığı dikkati çekmektedir. “Bağ, üzüm, salkım, yemek”; “yemek, doymak, davul gibi şişmek”; “rençberlik, buğday, biçmek, başak, saman”; “soğan, kelle, yaprak, kök” buna örnektir.

Masalda yoğun bir sıfat kullanımı söz konusudur. “Sıyrımlı tüfek, pala bıçak, güdük köpek, uzun bir sırık, alçak dar bir yer, güdül incik” tamlamalarındaki sıfatlar, varlıkların soyuttan somuta geçmesine yardımcı olur. “Ben, sen, biz” gibi kişi zamirleriyle çocuk masalı daha rahat takip eder.

“Ayı ile Tilki” masalında “davul gibi” deyiimi, tilkinin karnunun çok yemekten şiş ve gergin olduğunu ifade etmek için kullanılmıştır. “Tuzak kurmak” Mehmet Ağa’nın, ayı ve tilkiyi yakalamak için gizlice bir düzenek hazırladığını belirtir. “Temiz dövmek” ifadesi “temiz bir dayak atmak” deyiiminin yerine, adamakıllı dövmek anlamında kullanılmıştır. Ayının, tilkiye gücünün yetmeyeceğini belirtmek için “başta çıkamamak” deyimine başvurulmuştur. Masalda tekrarların olması, tekrarlarla öğrenen çocukların dil edinimi için önemli bir katkıdır. “Bir tane salkımdan bir tane ötekinden, ye bakalım ye, güç bela, dögüşe dögüşe, çökü çöküvermek” karşımıza çıkan tekrar öbekleridir.

4.3. Ayağına Diken Batan Karga

“Ayağına Diken Batan Karga” (Boratav 2014: 19); tekerlemesi bol olan ve karganın zeki bir hayvan olduğunu vurgulayan zincirleme masaldır.

Temel söz varlığı içinde kabul edilen “almak, götürmek, batmak, saklamak, yakmak, yanıt vermek, çıkarmak, sağmak, kırmak, vurmak, bağırarak, tünemek, tutturmak” gibi sözcükler gündelik yaşama ışık tutan basit eylemlerdir. “karga, inek, domuz” gibi hayvan adları; “kandil, fitil, kaval, düdük” gibi alet adları; “bir, iki, üç” gibi sayı sıfatları, bireyin dil becerisini destekler.

Anadolu masallarının çoğunda anlamdaş kabul edilen ve birbirinin yerine kullanılan “kocakarı, nine” ifadeleri burada da karşımıza çıkar. Aynı kavram alanına giren “ocak, kandil, fitil, yanmak”; “inek, sağmak”; “misafir, düşün, gelin, ağırlamak, evlendirmek”; “çoban, dağ, kaval, çalmak, düdük, öttürmek” gibi sözcükler bir arada verilmiştir. “Yanıvermek, inek sağmak, kocakarı, durup dinlemek, bıkip usanmak” birleşik sözcükleri masalın dilini zenginleştirmiştir. “Ah, ya, yo, fırt” gibi ünlemler, duyguları belirginleştirir.

Masalda, dayanamaz duruma gelmek anlamında “canına tak demek”, zihni yorulmak anlamında “kafası şişmek”, umursamamak anlamında “aldırış etmemek” deyimlerine başvurulmuştur. Bunun yanında kötü huylu ve hain anlamına gelen “domuz gibi” deymi kısaltılmış, benzetme edatı olan “gibi” atılarak yalnızca “domuz” sözcüğü kullanılmıştır. “Domuz”un hain anlamında karşımıza çıkması, Anadolu’da sevimsiz bir hayvan olarak kabul edildiğinin bir göstergesidir.

Her masalda olduğu gibi bu masalda da ikilemeler, üçlemeler ve dörtlemeler dikkati çekmektedir. “Bağırırır da bağırırır, telli pullu”, “ya dikenini ya kandili, ya dikenini kandili”; “ya kandili ya ineği, ya kandili ya ineği”; “ya ineği ya gelini, ya ineği ya gelini” tekerlemeleri masaldaki zinciri oluşturmaktadır. Bu tekrarlar sayesinde masaldaki anlam bağı, gücünü sürekli korur. Masalın başında karşımıza çıkan diken ardından kandile, kandil yerini ineğe, inekse yerini geline bırakmıştır. Gelin de düdükle yer değiştirmiştir. Bu dil cambazlığı, masalın takibini eğlendirici hale getirir. Sonda yer alan tekerleme de özet niteliği taşımaktadır:

“Düttürü, düttürü, düttürü...”

Dikeni verdim, kandili aldım.

Kandili verdim, ineği aldım.

İneği verdim, gelini aldım,

Gelini verdim, düdüğü aldım.

Düttürü, düttürü, düttürü, düttürü...

Tekrarlar, anlatımı etkili kılmaktadır. Kerime Üstünova “Anlatımın etkili kılınmasının çeşitli yolları vardır. Verici, iletilerinin alıcıya hızlı ve istediği biçimde ulaşması için dilin ona sunduğu çeşitli yöntemlerden yararlanır. Tekrarlar, bunlardan yalnız biridir. Tam tekrar, eksik tekrar, sıfır tekrar, aşamalı tekrar vb. pek çok tekrar biçimi var iletişimde yararlandığımız.” (Üstünova 2008: 230) diyerek tekrarların iletişimdeki önemine vurgu yapar. Burada tam tekrar ve aşamalı tekrar, açık biçimde görülmektedir.

4.4. Tık Sopam

“Tık Sopam” (Boratav 2014: 208) bir Keloğlan masalıdır. “taşımak, gitmek, açılmak, çıkmak, çağırarak, götürmek, anlatmak, tembih etmek, yemek, içmek, sevinmek, davet etmek, acıkmak, kapanmak, üzülme, vermek, gelmek, çıkmak, direktmek” gibi eylemler yer alır. Bunlar temel söz varlığı içinde değerlendirilebilecek önemli sözcüklerdir. Ayrıca “orman, odun, ağaç, kapı, kutu, yemek, sofrası, raf, kulübe, od, ocak, saray, vezir, pestil, eşek, altın, Padişah, gece, fakir, misafir, sopa” gibi sözcükler “bir, beş” gibi sayı sıfatları, “kim, ne, nerede” gibi soru sözcükleri; “biz, sen, ben, beni, bana” gibi kişi zamirleri;

koyun, baş, akıl, sırt” gibi organ adları sözcük dağarcığına önemli bir katkıdır. “*Orman, odun, ağaç, kütük*”; “*od, ocak, yemek, içmek, sofr*”; “*sopa, dövme, pestilini çıkarmak, yalvarmak*”; “*padişah, saray, vezir, huzura çıkmak*” gibi aynı kavram alanına giren sözcükler bir arada verilmiştir. “*Ağlaya ağlaya, sıkı sıkı, tıkr tıkr*” gibi aynı sözcüğün tekrarıyla oluşturulmuş ikilemeler, masalın dilini zenginleştirir. Bunun yanı sıra “*yiyip içmek*” yakın anlamlı sözcüklerin “*duyar duymaz, söylenir söylenmez*” zıt anlamlı sözcüklerin tekrarıdır ve masala ahenk katar. “*tembih etmek, davet etmek, işaret etmek, güler yüz*” birleşik sözcüklerdir.

Masalda; bir güçlük karşısında kalmak anlamında “*başı sıkılmak*”, çağırma anlamında “*davet etmek*”, çok yoksul anlamında “*od yok ocak yok*”, hatırlamak anlamında “*aklına gelmek*”, çok dövmek anlamında “*pestili çıkana kadar dövmek*” deyimleri bir dil şöleni oluşturur.

4.5. Menekşe Yaprağından İncinen Kızım

“Menekşe Yaprağından İncinen Kızım” (Boratav 2009: 145), bir peri masalıdır. “*Seslenmek, kararmak, geçmek, duymak, gelmek, anlatmak, şaşırma, durmak, bakmak, göstermek, ovalamak, saplanmak, kurtulmak*” gibi basit eylemler masalın temel sözvarlığını oluşturmaktadır. “*Avurt, yüz, boy, parmak*” gibi organ adları ya da vücudun bölümlerini belirten adlar, “*yetmiş, doksan, on beş, bir, on dört, kırk*” gibi sayı sıfatları bulunmaktadır. Bunlar “*yetmişlik, doksanlık, on beşlik*” biçiminde, yaş belirtmek için kullanılmıştır.

“*Düğün, gelin, görücü, istemek, nişan yüzüğü, davul, zurna, düğün alayı, duvak, kırk gün kırk gece*” gibi ifadeler aynı kavram alanında yer alır ve bunlar sayesinde çocuk aynı anda pek çok sözcüğe ulaşır. Masalda güzellik kavramı oldukça önemlidir. “*Güzellik, afet, gençlik, ayın on dördü*” gibi güzelliği anlatan kavramlar masalın kurgusuna hizmet etmektedir. “*Tarif etmek, buyur etmek, razı olmak, düğün alayı, iki büklüm, peri kızı, emir vermek*” masalda geçen birleşik sözcüklerdir. “*Hayırdır inşallah, başla*” gibi ilişki sözcükleri kültürün dile yansımaları olarak değerlendirilebilir. Ayrıca “*bembeyaz, bumburuşuk*” gibi pekiştirme sıfatları anlamı kuvvetlendirmektedir.

Zamanla ilgili kavramlara sıkça rastlanmaktadır. “*Evvvel zaman içinde, o sırada, şimdiye kadar, günü gelmiş, bir hafta sonra, vakit tamam olmuş, ertesi sabah, kırk gün kırk gece*” gibi. Üstünova, “*Zaman, baş ve sonu olmayan bir akıştır. Bir işin, bir oluşun içinde bulunduğu soyut süredir. İnsanoğlu, zaman adını verdiği bu uçsuz bucaksız kavramı, birtakım gruplara ayırarak sınırlandırmaya çalışır.*” (Üstünova 2005: 188) ifadesiyle zaman kavramının soyut bir süre olduğunu bildirir. Masalda da anlatıcı, zamanı zengin ifade biçimiyle soyut bir biçimde dile getirmiştir. Masalın kahramanı olan kızın ağzındaki şeker düşünce kız dişsiz olduğu için “*şekerim düştü*” yerine “*şakalım düştü*” der. Bu söylem, konuşma becerisinde dişin önemli olduğunu, güldürü unsuru içinde vermektedir. Ayrıca “*düşü*”, Boratav’ın belirttiği üzere Erzurum ağzında “*düşü*” ifadesinin yöresel kullanımınıdır.

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çocuk edebiyatı ürünleri; çocuğun psikolojik, bilişsel, duyuşsal becerilerinin gelişmesinde katkı sağlar. Bu ürünlerin dil ediniminde de rolünün büyük olduğu bir gerçektir. Çocuğun kendini ifade edebilmesinde sözcük dağarcığının güçlü olması gerekmektedir. Bunu güçlendirmek için edebi ürünlere başvurmak şarttır. Bu ürünlerin içinde; anadilin zenginliğini, güzelliğini, kıvraklığını ve ustalığını en iyi yansıtan, masallardır. Hayal dünyası geniş olan çocuk, 3-4 yaşından itibaren masallara ilgi duyar.

Masallarda günlük yaşam için gerekli temel sözcüklerden, deyimlerden, ikilemelerden mecaz ifadelerden sıkça yararlanılmakta bu da çocuğun anadilini öğrenmesinde, anadilini benimsemesinde büyük rol oynamaktadır. İkilemeler, pekiştirme sıfatları, birleşik sözcükler, deyimler, halk söylemleri sayesinde çocuk anadilinin tadına varmaktadır.

Rastgele seçip incelediğimiz masalların söz varlığı, bireyin günlük yaşamda en çok gereksinim duyduğu sözcüklerden oluşmaktadır. Basit eylemler “yemek, içmek, gelmek, gitmek, anlatmak, söylemek, görmek, konuşmak, gülmek, ağlamak, kaçmak, şaşırarak, seslenmek vb.”, hayvan adları (ay, tilki, yılan, inek, karga, domuz, geyik, balık, katır, ceylan vb.), akrabalık bildiren kavramlar (kız, oğul, anne, baba, kardeş, abla, nine, üvey anne, baci, çocuk vb.), organ adları (el, baş, yüz, göz, ağız, parmak, avurt, kafa vb.), basit eşya adları (sabun, tarak, tabak, ayna vb.), sayı sıfatları (bir, iki, üç, kırk, on dört, yetmiş, doksan vb.) çocuğun yaşadığı topluma uyum sağlamasını ve toplumda yer edinmesini kolaylaştıracak ifadelerdir.

Aynı sözcüğün, zıt sözcüğün, yakın anlamlı sözcüklerin bir araya getirilmesi sonucu elde edilen ikilemeler (ağlaya ağlaya, sıkı sıkı, tıkr tıkr, yiyip içmek, duyar duymaz, söylenir söylenmez, kardeş kardeş, baci baci, içer içmez, kırk gün kırk gece, kara kuru, düğün dernek, ak pak, günden güne vb.), anadilinin incelik ve kıvraklığını çocuğa kazandırır.

Aynı kavram alanına giren sözcüklerin bir arada verilmesi çocuğun öğreneceği sözcük çeşitliliğini artırır. Örneğin; “fırça, tarak, sabun”; “pınar, su, susamak, sulamak”; “peştamal, nalın, gümüş futa, yıkanmak, suya girmek, göl”; “balıkçı, balık, göl, ağ, balık tutmak”; “düğün, gelin, görücü, istemek, nişan yüzüğü, davul, zurna, düğün alayı, duvak, kırk gün kırk gece. Bu durum hem metni izlemeyi kolaylaştırmakta hem de sözcükleri birbiriyle ilişkilendirerek akılda kalmasına yardımcı olmaktadır.

İncelediğimiz tüm masallarda deyimlerin çokluğu dikkati çeker. Bunlar sayesinde sözcüklerin gerçek anlamı dışında mecaz anlamları olduğu bilgisi çocuğa kodlanır ve sözcük kullanımının bağlam içinde değerlendirilmesinin yolu gösterilir. Kısacası masallar bireyin günlük yaşamını sürdürebilmesi, anadilini nitelikli bir biçimde kullanabilmesi için gereken söz varlığının büyük bir çoğunluğunu bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle çocuğun sözcük dağarcığını güçlendirmede masallardan yararlanılmalıdır. Çocuğa doğduğu andan itibaren masallar anlatılmalı, okul çağına geldiği zaman okuma metinleri arasında masallara daha çok yer verilmeli, masallarda karşılına çıkan sözcük, deyim, ikileme ve diğer söz varlığı öğelerini kullanarak metin

yazma çalışmaları yaptırılmalıdır. Çocuklardan dinledikleri ya da okudukları masalları sınıfında anlatmaları istenmelidir. Türkçe ders programında yer alan etkinliklerin masal okuma, yazma, dinleme ve anlatma etkinlikleriyle zenginleştirilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- AKDOĞAN, Gülser (1999). *Anadili Eğitiminin Kişilik Gelişimine Etkisi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara.
- AKSAN, Doğan (2003). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim I-II-III*, Ankara: TDK Yayınları.
- AKSOY, Ömer Asım (2010). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1 / Atasözleri Sözlüğü*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- AYHAN, Mehmet Selim ve ARSLAN, Mustafa (2014). "Edebi Metin Olarak Masalların Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dilsel ve Kişisel Becerilerinin Gelişimine Etkisi", Hitit Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 7, Sayı 2, s.543-559, Çorum.
- BAŞ, Bayram (2006). *1985-2005 Yılları Arasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Sözcük Varlığı Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- BATUR, Zekeriya (2011). "Atasözü ve Deyimlerde Kadın Ve Kadının Sosyo-Psikolojik Özellikleri", *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literatur and History of Turkish or Turkic* V. 6/3 summer p. 577-584 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>, ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY.
- BORATAV, Pertev Naili (1988). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- BORATAV, Pertev Naili (2009). *Zaman Zaman İçinde*, İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- BORATAV, Pertev Naili (2014). *Az Gittik Uz Gittik*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- BUDAK, Yusuf (2000). "Sözcük Öğretimi ve Sözlüğün İşlevi", *Dil Dergisi*, S.92, s.19-26, Ankara.
- ENGİNÜN, İnci (1985). "Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış", *Türk Dili Dergisi*, sayı 400, s. 188-189, Ankara.
- HENGİRMEN, Mehmet (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Engin Yayınevi.
- GÜLEÇ, Havise Çakmak ve GEÇGEL, Hulusi (2012). *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Kriter Yayınları.
- KARATAY, Halit (2007). "Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz, Cilt 5, Sayı 3, s. 463-477.
- KORKMAZ, Zeynep (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları.
- MERT, Esra Lüle (2012). "Anadili Eğitimi- Öğretimi sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal Türüne Yönelik Bazı Belirlemeler", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 31 Ocak 2012/1, Denizli.

- NAS, Recep (2004). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- OĞUZKAN, Ferhan (1987). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Emel Matbaacılık.
- OĞUZKAN, Ferhan (2013). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Anı Yayınları.
- ÖZBAY, Murat ve MELANLIOĞLU, Deniz (2008). "Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:V, Sayı:I, s. 30-45, [Http://efdergi.yyu.edu.tr](http://efdergi.yyu.edu.tr).
- TDK Sözlük,
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GT.S.5738b21f318d43.08833689 (12.08.2014)
- ÜSTÜNOVA, Kerime (2000). "Cümleler Arası Anlam Ve Biçim Bağı Sağlayan Ögeler", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 1, Cilt 1, s. 135-145.
- ÜSTÜNOVA, Kerime (2005). "Türkçede Zaman Kavramı ve İşlenişi", *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* S. 9. s. 187-201.
- ÜSTÜNOVA, Kerime (2008). "Dede Korkut Destanlarında, Aşamalı Tekrarların Üslup Özelliklerini Biçimlendirme Üzerine", *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* Yıl: 9, Sayı: 14, s. 229-237.
- VARDAR, Berke (1980). *Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- YAVUZ, Muhsine Helimoğlu (2002). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- YÜCEL, Fatma (2005). "Dil Edinimi ve Masal Dili", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı:12, s.105-115.

Teşekkür

Uludağ Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri biriminin desteklediği KUAP (F) 2015/62 nolu "Uludağ Üniversitesinde Çocuklarla 'Masal ve Dil' Yolculuğu" isimli proje kapsamında hazırlanan bu çalışma, 26-28 Mayıs 2016 tarihleri arasında Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi tarafından Belgrat Üniversitesi Filoloji Fakültesinde düzenlenen Second International Symposium on Language Education and Teaching ISLET-UDES 2016 Sempozyumunda sunulmuş ve özeti bildiri kitabında yayınlanmıştır.